

Απόφαση ΕΔΔΑ αρ. 33603/24 - ενημέρωση

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), εξέδωσε συνοπτική απόφαση η οποία απορρίπτει την προσφυγή μας με αρ. 33603/24 *Lykesas and others v Greece*. Υπενθυμίζεται ότι με την αίτησή της 17ης Οκτωβρίου 2024, ζητούσαμε να αναγνωρίσει το ΕΔΔΑ παραβίαση του δικαιώματος στο σεβασμό της περιουσίας των προσφευγόντων που προστατεύεται από το άρθρο 1 του πρώτου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ), δυνάμει της αναπροσαρμογής των τιμών αποζημιώσεως της παραγόμενης από οικιακά Α.Π.Ε. δυνάμει των σχετικών διατάξεων του ν. 4254/2024 (“New Deal”). Επικουρικώς, η προσφυγή μας επικαλείτο παραβίαση του άρθρου 6 ΕΣΔΑ (δίκαιη δίκη, εύλογος χρόνος έκδοσης απόφασης και άρνηση δικαιοδοσίας).

Η συνοπτική απόφαση του ΕΔΔΑ το οποίο μελέτησε την προσφυγή σε μονομελή σύνθεση (με πρόεδρο τη δικαστή κα Oddný Mjöll Arnadóttir, από την Ισλανδία) αναφέρεται σε νομολογία του Δικαστηρίου η οποία παγίως κρίνει ως προδήλως αβάσιμες αιτιάσεις που έλκονται από το άρθρο 1 του πρώτου Πρωτοκόλλου και απορρίπτει κατ’ εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 3α) της Σύμβασης.

Συγκεκριμένα, το Δικαστήριο παραπέμπει *mutatis mutandis* σε νομολογία η οποία υπογραμμίζει ότι παρεμβάσεις στο δικαίωμα στην ιδιοκτησία επιτρέπονται για λόγους δημόσιας ωφέλειας, σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από τον νόμο και τις γενικές αρχές του δικαίου, ενώ σημαντική θέση κατέχει το περιθώριο εκτίμησης των Κρατών. Επεμβάσεις στην απόλαυση του δικαιώματος στον σεβασμό της περιουσίας υπό την έννοια του άρθρου 1 του πρώτου Πρωτοκόλλου, δικαιολογούνται για λόγους προστασίας του γενικού συμφέροντος. Η όποια επέμβαση του Δημοσίου στην απόλαυση του δικαιώματος στον σεβασμό της περιουσίας πρέπει να είναι νόμιμη, να επιδιώκει ένα θεμιτό σκοπό «δημοσίας ωφέλειας» και αναλογική, ανάλογη προς τον επιδιωκόμενο σκοπό, ήτοι την επίτευξη δίκαιης ισορροπίας μεταξύ των απαιτήσεων του γενικού συμφέροντος της κοινότητας και της επιτακτικής ανάγκης προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ατόμου.

Η έννοια του δημοσίου συμφέροντος/δημόσιας ωφέλειας

Η σχετική διάταξη της ΕΣΔΑ δεν θίγει το δικαίωμα των Κρατών να θεσπίζουν τους νόμους που κρίνουν απαραίτητους για να ρυθμίσουν τη χρήση των αγαθών σύμφωνα με το γενικό συμφέρον και να εξασφαλίσουν την πληρωμή των φόρων, συνεισφορών κ.λπ. Η έννοια της «δημόσιας ωφέλειας» είναι για το Δικαστήριο από τη φύση της ευρεία. Όπως έχει ήδη επισημάνει το Δικαστήριο, η απόφαση θέσπισης νόμων για την επίτευξη ισορροπίας μεταξύ δημοσίων δαπανών και εσόδων συνεπάγεται εξέταση πολιτικών, οικονομικών και κοινωνικών ζητημάτων και ο νομοθέτης απολαμβάνει μεγάλη ελευθερία επιλογής στη χάραξη της οικονομικής πολιτικής. Το Δικαστήριο σέβεται ως εκ τούτου τον τρόπο με τον οποίο αντιλαμβάνεται την επιτακτική ανάγκη της «δημοσίας ωφέλειας», υπό την προϋπόθεση ότι η κρίση του δεν στερείται προδήλως εύλογης βάσης. Τα συμβαλλόμενα Κράτη απολαμβάνουν επομένως ευρείας διακριτικής ευχέρειας όσον αφορά τον καθορισμό της οικονομικής πολιτικής τους. Όσον αφορά στη θέσπιση νόμων για την επίτευξη ισορροπίας μεταξύ δημοσίων δαπανών και εσόδων, το Δικαστήριο θεωρεί ότι οι εθνικές αρχές είναι καταρχήν περισσότερο κατάλληλες από ένα διεθνές δικαστήριο για να επιλέξουν τα πλέον πρόσφορα μέσα για την επίτευξη αυτού του σκοπού και σέβεται τις επιλογές τους, εφόσον αυτές δε στερούνται προδήλως εύλογης βάσης. Επισημαίνεται επίσης ότι το άρθρο 1 του πρώτου Πρωτοκόλλου δεν ερμηνεύεται ως ότι δίδει δικαίωμα σε συγκεκριμένα ποσά.

Σημειώνεται ότι εφόσον εν προκειμένω η επέμβαση στο δικαίωμα που προστατεύεται από το άρθρο 1 του πρώτου Πρωτοκόλλου προβλεπόταν από το νόμο, προκειμένου να εκτιμήσει τον χαρακτήρα δημοσίας ωφέλειας των επίδικων μέτρων, το Δικαστήριο **προσδίδει ιδιαίτερο βάρος στην εκτίμηση του νομοθέτη και του εθνικού δικαστηρίου**, ήτοι του ΣτΕ. Υπενθυμίζεται ότι η πιλοτική απόφαση του ΣτΕ παραπέμπει στην αιτιολογική έκθεση του ν. 4254/2014 και στον προβληματικό ΕΛΑΠΕ που από τα τέλη του 2011 άρχισε να εμφανίζει συνεχώς διευρυνόμενο έλλειμμα, με αποτέλεσμα να τίθεται σοβαρό

πρόβλημα και μεγάλες καθυστερήσεις στις πληρωμές προς τους παραγωγούς Α.Π.Ε. και Σ.Η.Θ.Υ.Α. και τον διαρκώς υφιστάμενο «κίνδυνο κατάρρευσης του όλου συστήματος υποστήριξης της παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Α.Π.Ε. και Σ.Η.Θ.Υ.Α., η διατήρηση του οποίου συνιστά επιτακτικό λόγο δημοσίου συμφέροντος για την επίτευξη των νομικά δεσμευτικών στόχων του 2020». Είναι επομένως πρόδηλο ότι το Δικαστήριο δεν αμφισβητεί ότι αποφασίζοντας τη μείωση των εγγυημένων τιμών πώλησης ηλεκτρικής ενέργειας, ο νομοθέτης εξυπηρετούσε σκοπό δημοσίας ωφελείας.

Αναλογικότητα

Στη νομολογία στην οποία παραπέμπει στη συνοπτική απόφασή του το Δικαστήριο, κρίνεται παγίως ότι διατηρείται δίκαιη ισορροπία μεταξύ των απαιτήσεων του γενικού συμφέροντος της κοινότητας και της επιτακτικής ανάγκης προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων των προσφευγόντων με δεδομένο ότι οι προβλεπόμενες από το νόμο μειώσεις κρίθηκαν αναγκαίες από το νομοθέτη, λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι λοιπά προγενέστερα μέτρα είχαν αποδειχθεί ανεπαρκή για την αντιμετώπιση του ελλείμματος του ΕΛΑΠΕ. Παρατηρείται επιπλέον ότι η πλάστιγγα της αναλογικότητας κλίνει συχνά προς το Κράτος εάν η κατάστασή των ζημιωθέντων δεν έχει επιδεινωθεί σε τέτοιο βαθμό που να κινδυνεύει η ίδια η διαβίωσή τους, δυσκολία ασύμβατη προς το άρθρο 1 του πρώτου Πρωτοκόλλου και άρα οι επίδικες επεμβάσεις δεν μπορούν να θεωρηθούν ότι θέτουν υπερβολικό βάρος στους προσφεύγοντες. Ενώ η ισορροπία δεν τηρείται όταν ο ενδιαφερόμενος έχει αναγκαστεί να υποστεί ένα υπερβολικό ατομικό βάρος, οι κανόνες είναι πολύ αυστηροί. Ως προς τις εναλλακτικές λύσεις, τυχόν ύπαρξή τους δεν καθιστά από μόνη της μη αιτιολογημένη την επίδικη νομοθεσία. Στο μέτρο που ο νομοθέτης δεν παραβιάζει τα όρια της διακριτικής ευχέρειάς του, το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να κρίνει αν επέλεξε τον καλύτερο τρόπο για να χειριστεί το πρόβλημα ή αν έπρεπε να έχει ασκήσει με διαφορετικό τρόπο την εξουσία του.